

УДК 343.9

DOI 10.33244/2521-1196.16.2021.258-266

Г. І. Спора,

здобувач третього рівня вищої освіти,

Університет ДФС України

e-mail: annaspora@ukr.net

ORCID ID 0000-0001-9260-7763

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ СПЕЦІАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ (IN ABSENTIA)

У статті аналізуються норми міжнародного права, які свідчать про те, що проведення спеціального судового провадження за відсутності обвинуваченого є допустимим при дотриманні ряду гарантій захисту його прав і свобод. Наприклад, стаття 11 Загальної Декларації прав людини зазначає, що кожна людина, обвинувачена у вчиненні злочину, має право вважатися невинуватою, поки її вина не буде встановлена в законному порядку шляхом прилюдного судового розгляду, за якого їй забезпечуються всі можливості для захисту.

Водночас порядок засудження особи під час її відсутності наявний у багатьох правових системах іноземних держав. Так, кримінальне провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого застосовується в законодавстві у Нідерландах, Іспанії, Італії, Франції, Швейцарії, Данії, Естонії, Росії, Молдові, Казахстані, Белорусії та інших країнах.

Проте на практиці наявні непоодинокі випадки звернення до Європейського суду з прав людини щодо порядку проведення заочного засудження особи.

У зв'язку з чим часто виникають питання до справедливості судового процесу під час заочного розгляду справи, оскільки в таких випадках обвинувачений відсутній у судовому засіданні, що на практиці ускладнює дотримання його прав та свобод.

Незважаючи на те, що Рекомендаціями Комітету міністрів Ради Європи фактично узагальнено основні критерії, яких країни повинні дотримуватися під час здійснення судового розгляду кримінального провадження без участі обвинуваченого in absentia, кожна іноземна держава має свої підходи до законодавчого врегулювання зазначеного питання з огляду на власні традиції та правову систему.

Крім того, у статті досліджені підходи різних країн до здійснення судового розгляду без обвинуваченого. Адже Рекомендацією № 6 R(87)18 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Стосовно спрощення кримінального правосуддя» від 17.09.1987 вказано, що держави-члени повинні розглянути й дозволити судам першої інстанції заслуховувати справи та ухвалювати рішення за відсутності обвинуваченого, принаймні щодо дрібних правопорушень, з урахуванням покарання, яке може бути накладено, та за умови, що обвинувачений був поінформований належно про дату судового засідання та

про своє право на законне або інше представництво. Також нами було звернуто увагу на позитивні надбання зазначених держав в їх правових системах, а також запропоновано пропозиції для вдосконалення кримінального процесуального законодавства України шляхом внесення відповідних законодавчих змін.

Зазначено, що відокремлення в окреме провадження судового розгляду без обвинуваченого (у разі наявності в одному кримінальному провадженні декількох обвинувачених) є дієвим способом прискорення процесу, забезпечення доказів у справі, а також уникнення завантаженості суду.

Зазначена стаття є актуальною, оскільки для України судовий розгляд в порядку in absentia є порівняно новою практикою, а тому необхідно дослідити проблемні питання, які виникають на практиці у правових системах інших держав, та вдосконалити законодавче врегулювання такого судового розгляду.

Ключові слова: обвинувачений, спеціальне судове провадження, спеціальне кримінальне провадження, заочне кримінальне провадження, in absentia.

Метою статті є аналіз сутності інституту заочного засудження особи, зокрема в порядку in absentia, через призму законодавства іноземних країн.

Постановка проблеми. Стаття 11 «Загальної декларації прав людини» зазначає, що кожна людина, обвинувачена у вчиненні злочину, має право вважатися невинуватою, поки її вина не буде встановлена в законному порядку шляхом прилюдного судового розгляду, за якого їй забезпечуються всі можливості для захисту [1].

Водночас порядок засудження особи під час її відсутності наявний у багатьох правових системах іноземних держав. Так, кримінальне провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого застосовується в законодавстві у Нідерландах, Іспанії, Італії, Франції, Швейцарії, Данії, Естонії, Росії, Молдові, Казахстані, Білорусі та інших країнах.

Аналіз норм міжнародного права свідчить про те, що проведення спеціального судового провадження за відсутності обвинуваченого є допустимим при дотриманні ряду гарантій захисту його прав і свобод. Однак на практиці наявні непоодинокі випадки звернення до Європейського суду з прав людини щодо порядку проведення заочного засудження особи.

У зв'язку з викладеним часто виникають питання до справедливості судового процесу під час заочного розгляду справи, в тому числі в порядку in absentia, оскільки в таких випадках обвинувачений відсутній у судовому засіданні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інститут заочного засудження особи, в тому числі в порядку in absentia висвітлено у працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких В. О. Попелюшко, Р. Воглер, В. Хюберт та інші. Однак існує необхідність вдосконалити українське законодавство на основі аналізу міжнародного досвіду застосування спеціального кримінального провадження (in absentia).

Виклад основного матеріалу. Міжнародне право в сфері охорони прав і свобод людини неодноразово звертає увагу на необхідності забезпечити гарантії справедливого судового розгляду.

Так, згідно з підп. «д» п. 3 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права «кожний має право при розгляді будь-якого пред'явленого йому обвинувачення бути засудженим у його присутності» [2].

Резолюцією 75 (11) Комітету міністрів Ради Європи «Про критерії, які регламентують провадження, що проводиться за відсутності обвинуваченого» визначено мінімальні

правила, які рекомендовано встановити та дотримуватися під час здійснення спеціального кримінального провадження.

Відповідно до вищевказаної Резолюції випадки застосування кримінального провадження за відсутності обвинуваченого мають бути виключеннями із загального правила та носити винятковий характер, переважно стосуватись кримінальних правопорушень невеликої тяжкості.

Рекомендацією № 6 R(87)18 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Стосовно спрощення кримінального правосуддя» від 17.09.1987 вказано, що «держави-члени повинні розглянути й дозволити судам першої інстанції заслуховувати справи та ухвалювати рішення за відсутності обвинуваченого, принаймні щодо дрібних правопорушень, з урахуванням покарання, яке може бути накладено, та за умови, що обвинувачений був поінформований належно про дату судового засідання та про своє право на законне або інше представництво» [3].

З урахуванням вищезазначених рекомендацій, зважаючи на різні правові системи до регулювання кримінально-правових відносин, законодавство іноземних країн по-різному регламентує порядок проведення розслідування та судового розгляду.

Так, кримінальне провадження за відсутності обвинуваченого в практиці Нідерландів має широке застосування та законодавство не передбачає обмежень щодо складів кримінальних правопорушень, за якими особа обвинувачується. «Особливостями застосування заочного засудження особи у Королівстві Нідерландів є надання можливості обвинуваченому фактично скористатись правом бути чи не бути присутнім під час розгляду справи. Обвинувачений не зобов'язаний бути присутнім у судовому засіданні, тому що він повинен мати право вибору бути відсутнім. З метою забезпечення швидкого судового розгляду та ефективного кримінального правосуддя відсутність обвинуваченого не повинна перешкоджати процесу» [4, с. 406–407; 5, с. 592].

Водночас суддя може вирішити присутність обвинуваченого необхідною під час судового розгляду. В такому випадку обвинувачений зобов'язаний брати участь у судових засіданнях, а також така присутність обов'язкова, якщо останній не досяг вісімнадцяти років [6].

Статтями 278–280 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) Королівства Нідерландів для прийняття рішення про проведення судового розгляду за відсутності обвинуваченого суддя повинен переконатися, що обвинувальний акт був належним чином пред'явлено особі та відсутні підстави для арешту обвинуваченого і доставки його в суд. Водночас «суддя повинен перевірити, чи повідомлялося адвокатом обвинуваченого про те, що його підзахисний не з'явиться в судове засідання та чи не заявлено обвинуваченим клопотання про відкладення розгляду справи.

Якщо обвинувальний акт вручений обвинуваченому відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу Королівства Нідерландів, а останній не з'явився в судове засідання, то суд розцінює таку поведінку, як відмову бути присутнім під час розгляду провадження. Неявка обвинуваченого в судове засідання буде прийнята судом як відмова бути присутнім, якщо він не доведе, що це мало місце з причин, які від нього не залежали» [5, с. 590].

Водночас обвинувачений не позбавлений права на перегляд вироку, який винесений за його відсутності, проте такій особі необхідно обов'язково довести, що вона не відмовлялася від свого права бути присутньою в ході судового розгляду та не була представлена

захисником. У такому випадку здійснюється повторний розгляд кримінального провадження, за результатами чого приймається відповідне рішення.

Проаналізувавши зазначені норми КПК Королівства Нідерландів, доходимо до висновку, що фактично законодавство зазначеної країни більше зосереджено на тому, щоб забезпечити обізнаність особи з висунутим їй обвинуваченням, ніж присутність її в ході судового розгляду.

Як і у законодавстві Королівства Нідерландів, в Італійській Республіці не закріплюється обов'язок обвинуваченого особисто брати участь у судовому розгляді. Участь обвинуваченого у судовому розгляді в законодавстві Італійської Республіки також розглядається як його право. Розгляд справи без обвинуваченого скасовується, якщо останній до ухвалення рішення з'являється до суду. В такому разі обвинувачений повинен довести про поважні причини своєї неявки (неможливості прибути) та про незнання щодо проведення судового розгляду стосовно нього [7].

Необхідно зазначити, що КПК Італійської Республіки також не містять обмежень щодо складів кримінальних правопорушень, відносно яких судовий розгляд може бути проведений у такому порядку.

На нашу думку, підхід у законодавстві Італії щодо порядку здійснення судового розгляду без обвинуваченого з дотриманням зазначених умов є ефективним, оскільки така практика заощаджує час, витрачений на розгляд справи, а також забезпечує виконання одного із основних завдань – охорони прав і свобод людини від кримінально-протиправних посягань.

Покладання обов'язку на обвинуваченого довести поважність причин неприбуття до суду та/або про незнання останнього про судовий розгляд запобігає судовій тяганині справи та дисциплінує учасників процесу шляхом підкреслення рівності сторін.

Схожа позиція наявна в чинному законодавстві Федеративної Республіки Німеччини (далі – ФРН, Німеччина), відповідно до якого передбачено можливість «провести судовий розгляд за відсутності обвинуваченого лише у справах щодо кримінальних правопорушень невеликої тяжкості, здебільшого кримінальних проступків (пар. 12 Кримінального кодексу ФРН). Проте у такому разі все одно підсудний у будь-який момент може бути викликаний (допущений) судом до основного судового розгляду» [8, с. 97, 139].

Необхідно звернути увагу, що у справах, у яких обвинувачений (підсудний) ухиляється від слідства чи суду перебуванням за кордоном, а також у справах, у яких місце перебування його невідоме, не передбачено можливості судового розгляду в порядку *in absentia*.

Для таких випадків у КПК ФРН передбачено окреме провадження, яке здійснюється окремо від основного судового провадження. Завданням такого процесу є забезпечення доказів у разі майбутньої явки обвинуваченого та його спонукання до явки в суд. Цікавим є спосіб такого «спонукання», який здійснюється шляхом тимчасової конфіскації майна та застосування заохочувального заходу у вигляді гарантії недоторканості [9].

На стадії досудового розслідування «до пред'явлення обвинувачення, яким є момент передачі прокуратурою обвинувального висновку до суду, у разі відсутності обвинуваченого прокуратурі надано право тимчасово закрити провадження, але лише після того, як фактичні обставини справи досліджені і докази процесуально забезпечені, наскільки це необхідно. У випадку відсутності підсудного лише після відкриття основного судового провадження суд приймає рішення про його зупинення» [9].

Отже, в законодавстві Німеччини підкреслено важливість з'ясування обставин справи та забезпечення схоронності доказів. Наявність різних підходів до випадків, коли судовий розгляд здійснюється без обвинуваченого та випадків, коли така особа ухиляється від слідства чи суду, на наш погляд, є ефективним механізмом, оскільки забезпечує зацікавленість такої особи з'явитись до суду.

Законодавство Азербайджана передбачає можливість проведення кримінального провадження за відсутності обвинуваченого з будь-яких категорій кримінальних проваджень, однак з обов'язковою участю захисника.

Водночас стаття 311 КПК Республіки Азербайджан встановлює «виключні випадки здійснення такого судового розгляду, а саме:

- перебування обвинуваченого за межами Азербайджанської Республіки;
- якщо особа, яку звинувачують у вчиненні злочину, не являє собою велику суспільну небезпеку та заявила клопотання про розгляд обвинувачення за її відсутності, за умови, що це не перешкодить повному та об'єктивному дослідженню всіх обставин, пов'язаних із кримінальним переслідуванням» [10].

На нашу думку, в законодавстві Азербайджанської Республіки наявні виключні випадки щодо здійснення судового розгляду без обвинуваченого попереджають порушення прав і свобод особи, якій пред'явлено обвинувачення, оскільки така особа фактично бере на себе відповідальність щодо прийняття рішення про участь у суді.

Відповідно до ст. 321 КПК Республіки Молдови «розгляд справи за відсутності підсудного може здійснюватися у випадку:

- коли обвинувачений ухиляється від явки до суду;
- коли обвинувачений, перебуваючи під арештом, відмовляється з'явитися перед судом для розгляду справи та його відмова підтверджена захисником;
- розгляд справи про вчинення незначного правопорушення, коли обвинувачений виявив бажання, щоб судовий розгляд відбувався за його відсутності.

Суд приймає рішення про судовий розгляд за відсутності обвинуваченого тільки за умови надання прокурором вагомих доказів того, що особа, якій пред'явлено обвинувачення та справу щодо якої направлено до суду, прямо відмовилась від свого права з'явитися до суду та особисто забезпечити свій захист, а також ухиляється від кримінального переслідування та розгляду справи в суді» [11].

Тобто КПК Республіки Молдови закріплює обов'язок прокуратури довести відмову обвинуваченого від явки до суду та його ухилення від кримінального переслідування та розгляду справи, що схоже на вимоги Кримінального процесуального кодексу України.

Водночас законодавство Естонії передбачає «випадки, коли судовий розгляд здійснено без обвинуваченого, зокрема:

- якщо обвинувачений був вилучений із залу суду на підставі та в порядку, передбачених пунктом 1 статті 267 Кримінального процесуального кодексу Естонії;
- якщо обвинувачений перебуває за межами території Естонської Республіки та відмовляється від судочинства і судовий розгляд є можливим без останнього;
- у випадку наявності обставин, які перешкоджають особі з'явитися до суду, і обвинувачений погодився на участь у судовому засіданні за допомогою аудіозв'язку.

Якщо обвинувачений відмовляється від судового розгляду або якщо судовий розгляд неможливо провести через важку хворобу обвинуваченого, суд може:

- 1) винести постанову про проведення окремого провадження;

2) відкласти розгляд кримінального провадження до затримання особи або його видужання;

3) та продовжити судовий розгляд щодо іншого обвинуваченого» [12].

На нашу думку, в законодавстві Естонії наявні позитивні надбання, зокрема можливість провести судовий розгляд справи без обвинувачення за допомогою аудіозв'язку, що, в свою чергу, відображає сучасність кримінального процесу з урахуванням технічного прогресу сучасного світу.

Саме тому відокремлення в окреме провадження судового розгляду без обвинуваченого (у разі наявності в одному кримінальному провадженні декількох обвинувачених) є дієвим способом прискорення процесу, забезпечення доказів у справі, а також уникнення завантаженості суду.

Висновки. Отже, Рекомендаціями Комітету міністрів Ради Європи фактично узагальнено основні критерії, яких країни повинні дотримуватись під час здійснення судового розгляду кримінального провадження без участі обвинуваченого *in absentia*. Проте кожна іноземна держава має свої підходи до законодавчого врегулювання зазначеного питання з огляду на власні традиції та правову систему.

На нашу думку, головними відмінностями між країнами є різні випадки застосування судового розгляду без обвинуваченого, зокрема основний критерій – це тяжкість злочинів, в яких можливо здійснювати такий процес.

Необхідно зауважити, що для більшості країн одним із випадків застосування процесу *in absentia* є переховування обвинуваченого від слідства та/або суду, зокрема шляхом перебуванням за кордоном, що свідчить про пріоритетність для таких держав провести судовий розгляд без обвинуваченого з метою відновлення справедливості та притягнення до відповідальності винної особи.

Оскільки для України судовий розгляд в порядку *in absentia* є порівняно новою практикою, на наш погляд, надбання іноземних держав є корисним для нашої правової системи шляхом внесення відповідних законодавчих змін. Наприклад, позитивною тенденцією є можливість здійснювати судовий розгляд без обвинуваченого у злочинах невеликої тяжкості при відмові останнього від такої участі з обов'язковим залученням захисника.

Саме тому, на нашу думку, у чинний Кримінальний процесуальний кодекс України необхідно внести зміни, зокрема виключити перелік злочинів, в яких можливо здійснювати судовий розгляд у порядку *in absentia*, оскільки основною підставою для здійснення такого процесу є переховування такої особи від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності. Поведінка обвинуваченого та його ставлення до судового розгляду повинні бути тими критеріями, які свідчать про можливість здійснення зазначеного процесу, а не тяжкість злочину.

Водночас обвинувачений повинен мати право вибору – бути чи не бути присутнім під час розгляду справи у суді, звичайно, крім випадків, коли його присутність є необхідною відповідно до рішення суду з метою встановлення обставин та доказів у кримінальному провадженні та під час проголошення рішення у справі з метою його виконання та можливості подальшого оскарження.

Представництво інтересів обвинуваченого захисником у випадку відмови обвинуваченого від участі в судовому розгляді забезпечить дотримання його прав та інтересів.

У чинному Кримінальному процесуальному кодексі України відсутні положення, які свідчать про можливість обвинуваченого реалізувати таке право та обрати відповідний спосіб захисту своїх інтересів.

Також необхідно звернути увагу на «спонукальну» систему ФРН щодо явки обвинуваченого до суду, яка стимулюватиме особу з'явитися на судові засідання, що, в свою чергу, покращить ефективність та прискорить судовий розгляд відповідної справи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 17.10.2021).
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 19.10.1973 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 17.10.2021).
3. Рекомендація Ради Європи № 6 R (87) від 17.09.1987 р. // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_339#Text (дата звернення 17.10.2021).
4. Vogler R., Huber B. Criminal procedure in Europe. Duncker & Humblot GmbH, 2008. 656 p.
5. Corstens G. J. M. Het Nederlands Strafrecht. Deventer: Kluwer, 2008. 592 p.
6. Кримінальний процесуальний кодекс Королівства Нідерландів від 15.01.1921 (зі змінами). URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001903/2021-11-09> (дата звернення: 17.10.2021).
7. Кримінальний процесуальний кодекс Італії від 22.09.1988 (зі змінами). URL: <https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/10/30/codice-di-procedura-penale> (дата звернення: 17.10.2021).
8. Попелюшко В. О. Альтернативи заочному провадженню (in absentia): на досвіді Німеччини. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. № 2 (33). С. 138–144.
9. Кримінальний процесуальний кодекс Федеративної Республіки Німеччини. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/> (дата звернення: 17.10.2021).
10. Кримінальний процесуальний кодекс Республіки Азербайджан від 14.07.2000 (зі змінами). URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30420280&pos=7;-108#pos=7;-108 (дата звернення 17.10.2021).
11. Кримінальний процесуальний кодекс Республіки Молдови від 14.03.2003 (зі змінами). URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30397729#pos=6;-140 (дата звернення: 17.10.2021).
12. Кримінальний процесуальний кодекс Естонії від 12.02.2003 (зі змінами). URL: https://www.legislationline.org/download/id/9738/file/EST_CPC_ru.pdf (дата звернення: 17.10.2021).

REFERENCES

1. Zahalna Deklaratsiia prav liudyny vid 10.12.1948 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

2. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava vid 19.10.1973 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
3. Rekomendatsiia Rady Yevropy № 6 R (87) vid 17.09.1987 // Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_339#Text
4. Vogler R., Huber B. Criminal procedure in Europe. Duncker & Humblot GmbH, 2008. 656 p.
5. Corstens G. J. M. Het Nederlands Strafrecht. Deventer: Kluwer, 2008. 592 p.
6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Korolivstva Niderlandiv vid 15.01.1921 (zi zminamy). URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001903/2021-11-09>
7. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Italii vid 22.09.1988 (zi zminamy). URL: <https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/10/30/codice-di-procedura-penale>
8. Popeliushko V. O. Alternatyvy zaochnomu provadzhenniu (in absentia): na dosvidi Nimechchyny. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy*. 2015. № 2 (33). S. 138–144.
9. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Federatyvnoi Respubliky Nimechchyny. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/>
10. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Respubliky Azerbaidzhan vid 14.07.2000 (zi zminamy). URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30420280&pos=7;-108#pos=7;-108
11. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Respubliky Moldovy vid 14.03.2003 (zi zminamy). URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30397729#pos=6;-140
12. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Estonii vid 12.02.2003 (zi zminamy). URL: https://www.legislationline.org/download/id/9738/file/EST_CPC_ru.pdf

G. I. Spora. International legal experience in the application of the institute of special criminal proceedings (in absentia).

The article analyzes the norms of international law, which indicate that the conduct of special court proceedings in the absence of the accused is permissible subject to a number of guarantees to protect his rights and freedoms. For example, Article 11 of the Universal Declaration of Human Rights states that everyone charged with a criminal offense has the right to be presumed innocent until proved guilty according to law in a public trial at which he has had all the guarantees necessary for his defense.

At the same time, the procedure for convicting a person in his absence is available in many legal systems of foreign countries. Thus, criminal proceedings in the absence of a suspect or accused are used in the legislation of the Netherlands, Spain, Italy, France, Switzerland, Denmark, Estonia, Russia, Moldova, Kazakhstan, Belarus and other countries.

However, in practice there are many cases of appealing to the European Court of Human Rights regarding the procedure for conducting a conviction in absentia.

As a result, there are often questions about the fairness of the trial in absentia, as in such cases the accused is absent from court, which in practice makes it difficult to respect his rights and freedoms.

Despite the fact that the Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe actually summarize the main criteria that countries must meet when conducting criminal proceedings without the participation of the accused “in absentia”, each foreign state has its own approaches to legislative regulation of this issue. traditions and legal system.

In addition, the article examines the approaches of different countries to the trial without a defendant. After all, Recommendation № 6 R (87) 18 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to the member states “On the simplification of criminal justice” of 17.09.1987 states that member states should consider and allow courts of first instance to hear cases and decide in the absence of the accused, at least minor offenses, subject to the punishment that may be imposed, and provided that the accused has been duly informed of the date of the hearing and of his right to legal or other representation. We also drew attention to the positive achievements of these states in their legal systems, as well as proposed proposals for improving the criminal procedure legislation of Ukraine by making appropriate legislative changes.

It is noted that the separation of a separate trial without an accused (if there are several defendants in one criminal proceeding) is an effective way to speed up the process, provide evidence in the case, and avoid the workload of the court.

This article is relevant because for Ukraine litigation in the “absentia” is a relatively new practice, and therefore it is necessary to explore the problematic issues that arise in practice in the legal systems of other countries and improve the legal regulation of such litigation.

Key words: *accused, special court proceedings, special criminal proceedings, correspondence criminal proceedings, “in absentia”.*

Стаття надійшла до редколегії 19 жовтня 2021 року